Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus 2025

Tarkastusvaliokunta 8.10.2025
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Sami Yläoutinen
Visa Paajanen

Sisältö

- Syyskuun 2024 ja elokuun 2025 välinen tarkastustyö
  - Vuoden 2024 tilintarkastukset (61 kpl)
  - Erillistarkastukset (18 kpl)
  - Jälkiseurannat
- Tietoja kanteluista ja väärinkäytösilmoituksista
- VTV:n toiminta virastona

Kertomuksen luvut

1. Virastojen tilinpäätöstietojen oikeellisuus
2. Rikosuhat ja epäeettinen toiminta
3. Ympäristönsuojelutoimet
4. Organisaatioiden ja toiminnan ohjaus
5. Ihmisten osallistuminen yhteiskuntaan
6. Finanssipolitiikan tiedon luotettavuus
7. Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset
8. VTV:n oma toiminta

Pääjohtajan puheenvuoro: Valtion taloutta tulee vahvistaa pitkäjänteisesti – tarkastustieto auttaa luomaan tilannekuvaa

- Valtion talouden alijäämäisyys rakenteellinen ongelma
- Tarve ylivaalikautiselle, johdonmukaiselle talouspolitiikalle, mikä puolestaan edellyttää jaettua tilannekuvaa
- VTV:n tarkastus- ja valvontatieto pyrkiikin tuottamaan valtiontalouden ja taloudenhoidon kannalta merkittävistä asioista luotettavaa ja olennaista tarkastus- ja valvontatietoa
- Hallinnonalat ovat saaneet hoitaakseen mittavat säästöt
  - Tietyt rakenteelliset seikat voivat vaikeuttaa säästöjen tekemistä
- Kulunut vuosi on VTV:n 200. toimintavuosi!

1 Valtion virastojen tilinpäätösten oikeellisuus

- Tarkastukset:
- Tilintarkastuskertomukset (61 kpl)
- 3 kpl laillisuustarkastuksia
- Siirtomäärärahojen mitoittaminen (2/2025)
- Investointien suunnittelu ja seuranta sekä … (4/2025)
- Valtion sidosyksikköhankinnat (9/2025)

Havaintoja luvussa 1 (1/2)

- Joka neljännellä kirjanpitoyksiköllä huomautettavaa
- huomautusten määrä kuitenkin laski ja on nyt pitkän ajan keskimääräisellä tasolla
- Siirtomäärärahat, joustavuus painottuu
- 23 miljardia siirtomäärärahoja, 2024 siirtyi 9,8 miljardia
- Talousarvion vuotuisuusperiaate liudentuu
- Säästöjen kohdentuminen voi siirtyä eteenpäin

Havaintoja luvussa 1 (2/2)

- Investointeja noin 1,4 miljardia vuodessa, pääosin suunniteltu ja seurattu asiallisesti
- Väylän hankkeissa puutteellisia hankearviointeja
- Sidosyksikköhankinnat tehty pääsääntöisesti lainmukaisesti
- Joissain tapauksissa ulosmyyntirajoituksiin liittyviä epävarmuuksia
- Usean osakkaan yhtiöiden pienosakkaiden tosiasiallinen määräysvalta jää epävarmaksi

2 Rikosuhat ja epäeettinen toiminta

- Tarkastukset:
- Korruption torjunnan edellytykset valtionhallinnossa (6/2025)
- Rahanpesun estäminen (14/2024)
- Kyberturvallisuuden tila valtionhallinnossa (8/2025)

Havaintoja luvussa 2 (1/2)

- Korruptiota ja rahanpesua verrattain vähän, osaksi voi olla tunnistamisongelma
- Tarkkaa määrää ei tiedetä
- Korruptiontorjunnan ohjeistus olemassa, ohjeiden tunteminen vaihtelee paljon
- Kansainväliset velvoitteet edistäneet rahanpesun torjuntaa, samalla myös terrorismin ja sen rahoituksen torjuntaa

Havaintoja luvussa 2 (2/2)

- Kyberturva ja -uhka tiedostettu laajasti ja yleistilanne on hyvä
- Korruptio, rahanpesu ja kyberturva ylittävät hallinnonalat
- Ratkaisu hallinnonalojen ylittäviin toimiin on yleensä strategia tai toimenpideohjelma
- Ongelmana helposti yleiselle tasolle jääminen tai jo olemassa olevan toiminnan koostaminen yhteen paperiin
- Rahat ja toiminta eivät kohtaa

3 Ympäristönsuojelutoimet kaipaavat tehostamista

- Tarkastukset:
- Energiainvestointien tuki vihreän siirtymän edistäjänä (3/2025)
- Vesien- ja merenhoidon ohjaus, rahoitus ja tuloksellisuus (10/2024)
- (jälkiseuranta: Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus – Ohjaus ja tuloksellisuus (6/2021))

Havaintoja luvussa 3 (1/2)

- Energiatukien myöntövaltuudet ovat olleet runsaat, sekä kansallista rahoitusta että RRF-rahaa

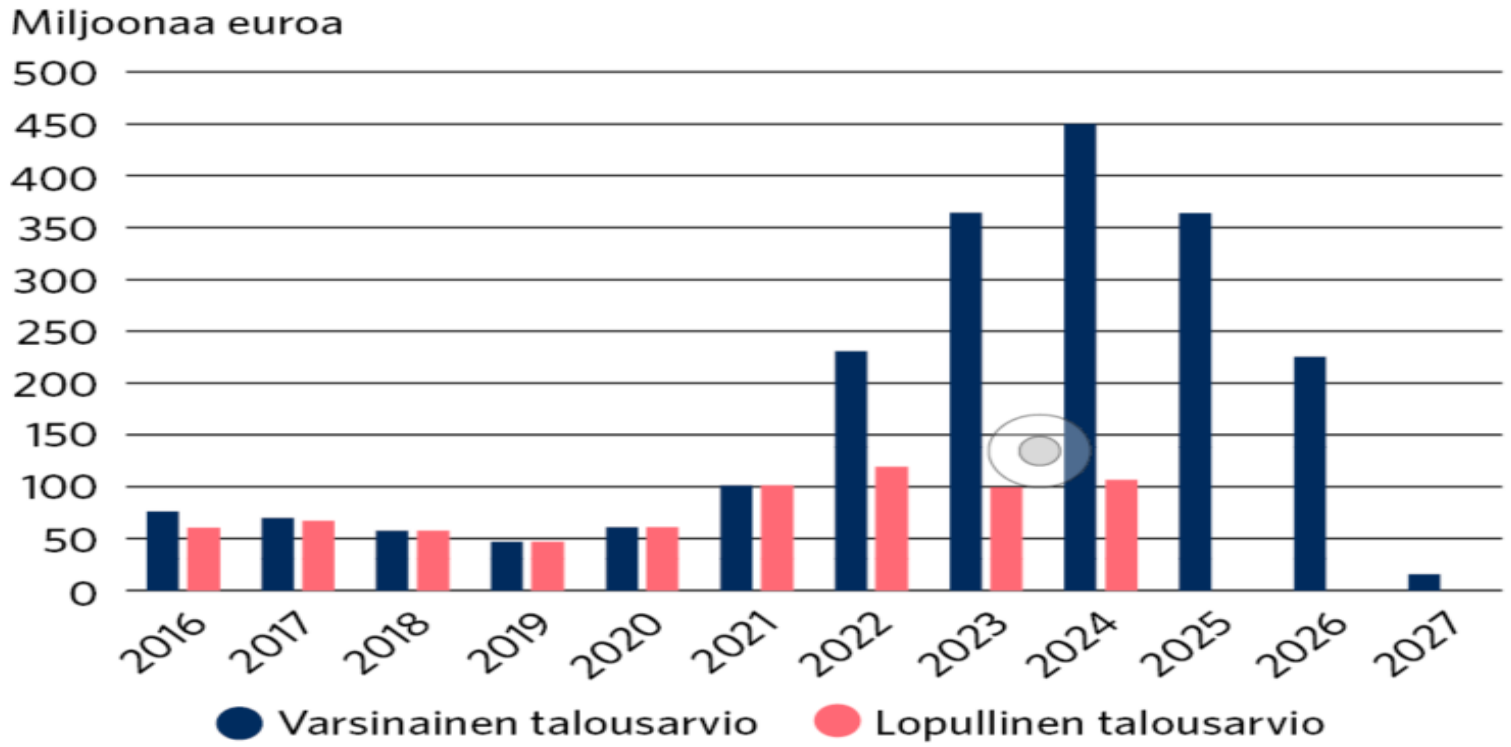

Havaintoja luvussa 3 (2/2)

- Runsas tuki ollut ongelma, etusijalla uusi teknologia, käytännössä pienet hankkeet (tuki alle 5m€ ja BF myöntää) olleet periteisiä eli aurinkosähköä, energiatehokkuutta ja hukkalämmön talteenottoa
- Noin puolet koko rahasta mennyt perinteisiin ratkaisuihin
- Pienissä hankkeissa 90 % hakemuksista hyväksytty
- Vesiensuojelussa ei juuri edistymistä, pääosa rahasta (200 m€/v) maatalouden ympäristökorvausta

4 Organisaatioiden ohjaus

- Poikkihallinnollisten toimenpidekokonaisuuksien ohjaus (16/2024)
- Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus valtion vuoden 2024 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta (5/2025)
- Erityistehtäväyhtiöiden omistajastrategia (12/2025)
- Valtion sidosyksikköhankinnat (9/2025)
- Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus (11/2024)
- Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle (10/2025)
- Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoden 2019 virastouudistus (17/2024)
- Rikosasioiden pitkittyneet käsittelyprosessit (7/2025)

Havaintoja luvussa 4 (1/2)

- Valtion linjaorganisaatio ja tulosohjaus, pysyvänä ongelmana poikkihallinnollisuus ja yhteiskunnan monimutkaiset tarpeet
- Pysyvät rakenteet valtioneuvostotasolla eivät erityisesti tue poikkihallinnollisuutta (pois lukien EU-asioiden yhteensovittaminen)
- Poliittisella johdolla, eli ministerillä/ministereillä suuri merkitys poikkihallinnollisten asioiden edistämisessä

Havaintoja luvussa 4 (2/2)

- Rikosprosessien nopeuttamisyrityksissä näkyy toimijoiden tulosvastuu omasta toiminnasta, kehittämistoimet ovat olleet hyvin viranomaiskohtaisia
- Erityistehtäväyhtiöiden ohjauksessa ministeriökohtaisia eroja, mikä on perusteltua
- Yhtiömuoto ei takaa toiminnan tehokkuutta, sen vuoksi asia pidettävä esillä ohjauksessa ja toisaalta pidettävä mielessä, kun yhtiömuotoa harkitaan

5 Ihmisten osallistuminen yhteiskuntaan

- Tarkastukset:
- Asiointikanavien järjestäminen ja digiasioinnin tuki (12/2024)
- Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret – tunnistaminen, tavoittaminen ja kuntouttaminen (1/2025)
- Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut hyvinvointialueilla – Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja yhteensovittaminen (15/2024)

Havaintoja luvussa 5 (1/4)

- Syrjäytyminen vähentää valtion tuloja ja lisää menoja, eli kallis ongelma
- Nuorten mielenterveyspalveluissa huomattavaa alueellista vaihtelua
  - Esimerkiksi nuorten terveydenhuollon mielenterveyskäynnit

Keski-Pohjanmaa **11** käyntiä per 1000 13-17-vuotias ja

Kymenlaakso **1135** käyntiä per 1000 13-17-vuotias

Itä-Uusimaa **71** käyntiä per 1000 18-29-vuotias

Kainuu **1445** käyntiä per 1000 18-29-vuotias

Havaintoja luvussa 5 (2/4)

- Nuorten diagnoosit lisääntyvät ja tämä näkyy myös sairauspäivärahassa ja kuntoutuksessa, ei onneksi työkyvyttömyyseläkkeissä (kuviossa 16-29-vuotiaat, osuus ikäluokasta)

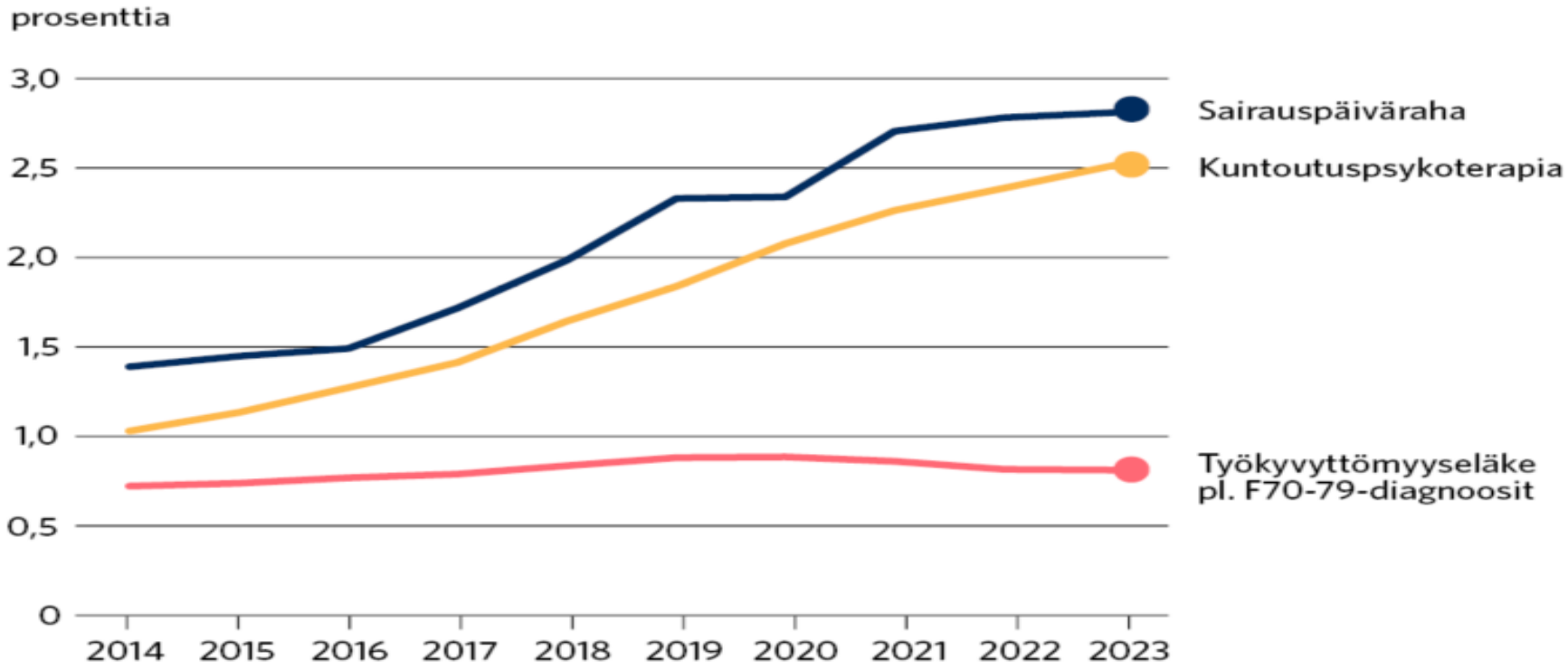

Havaintoja luvussa 5 (3/4)

- Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä on noin 8-9 prosenttia, noin 1 prosentti ns kovaa ydintä
- Ongelmat periytyvät ja kasautuvat
- Oppivelvollisuusiän nosto helpottanut tavoittamista
- Ammatillisella kuntoutuksella (Nuotti) on ollut vaikutusta miesten jatkokouluttautumiseen, ongelmat sen verran vaikeita, että voidaan vasta luoda valmiuksia työhön

Havaintoja luvussa 5 (4/4)

- Hallituksen tavoitteena, että digitaalinen palvelu on ensisijainen viranomaiskanava
- Ei mahdollista kaikille, tarvitaan tukea
- Yhteiset palvelupisteet mahdollistavat myös neuvonnan
- Tarvitaan tukea myös laitteiden käyttöön
- Digipalvelut ei saisi olla vain säästökeino ja paperipostin muuttaminen sähköiseksi, palveluiden asiakaslähtöisyys tärkeää

6 Finanssipolitiikan tietopohja

- Julkisen velan ennusteen menetelmät (13/2024) + 3 jälkiseurantaa
- Havaintoja:
- Tietopohjassa ei olennaisia puutteita ennusteprosessissa
- Bruttovelan lisäksi olisi hyvä seurata varallisuuden kehitystä ja nettovelkaa

7 Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset

- Kansalainen voi **kannella** VTVlle, jos arvelee valtion taloudenhoidon laillisuuden tai talousarvion noudattamisen ongelmia
- Viranomaisen on tehtävä **väärinkäytösilmoitus**, jos sen toimintaan on kohdistunut väärinkäytös

Havaintoja kanteluista ja väärinkäytösilmoituksista

- Kanteluita 31 kappaletta, erityisesti hankinnoista
- Yhdestä kantelusta VTV teki poliisille esitutkintapyynnön
- Väärinkäytösilmoituksia 77 kappaletta
- UM tekee paljon ilmoituksia, kehy-hankkeista
- Ilmoituksia jää tekemättä, havaitaan julkisuudesta tai tarkastusten yhteydessä

8 VTV:n oma toiminta

- Viraston tilinpäätöskertomus tulee keväällä tiedoksi TrV:lle
- Vuoden 2024 kulut 16,9 miljoonaa euroa
- 80 prosenttia henkilöstökuluja
- Noin 70 prosenttia henkilöstökuluista tarkastamiseen

Kiitos!



Tack!